

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter ex causa fornicationis sponsalia dissoluantur. Pun. 25.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

Quippe in prædicta obligatione ut constat ex leg. Celsus §. 1. ff. de recept. arbit. & tradit Abbas in c. cum dilecti de dolo. & contumac. duo continentur, unum soluendi absolute, aliud soluendi eo die, & licet hoc vltimum omittatur, prior tamen obligatio vitæ absolute, & à secunda independens perseverat. Secundo designari potest dies causa definiendæ obligationis, ut regulariter contingit in votis, & præceptis, quorum obligatio cessat termino illorum executione transacto, quia non fuit obligatio absoluta, sed prædicto termino annexa, & ab eo pendens, de qua obligatione loquitur lex fidei in sor. §. fin. ff. mandati, iuncta Glossa in leg. obligationum la. 2. post prime. ibi Glossa verbo, dare ff. de actionib. & obligat. Igitur si sponsalibus dies assignatus sit non ad finiendam obligationem, sed ne ultra obligatio differatur, non obinde liber ab obligatione est qui eo die designato sponsalia non implevit. At si dies fuerit assignatus causa obligationis finiendæ, is per quem non stetit sponsalium executioni ab eorum obligatione liberatur, ut deciditur cap. sicut de sponsalib. ibi, Nisi iuramento suo certum terminum præfixit, intra quem dictam duceret in uxorem, & per eum non stetit, quin ad statutum terminum matrimonium consummaret.

3. Quod si roges, quando censetur terminus appositus ad finiendam obligationem, vel potius ad finiendam illius dilationem, & obligationem sollicitandam? Quando de intentione non constat, & verba ambigua sunt, duas regulas tradit Sanch. dicta disp. 53. num. 3. quæ non sunt omnino firmæ, ut bene probat Basil. Ponce lib. 12. de sponsal. cap. 16. num. 3. Quare existimo recurrendum esse ad causas, & motiva, ob quæ terminus fuerit assignatus, & ex illis colligendum, an assignatus fuerit causa finiendi obligationem, an causa illam sollicitandi? Nam ut optime inquit Ægid. de Coninch. disp. 23. dub. 6. n. 42. Si utraque pars, vel ea quæ cupit diem adfici mouetur ad assignandum terminum sponsalibus exequendis, quia sibi expedit vel cum hac, vel cum alia femina, quæ sibi offertur contrahere intra illud tempus, eo quod timet omitti illis matrimonium non inuenturus postea aliud ita commodum. Certè dies assignatur ad finiendam obligationem ex parte illius, per quem non steterit, quominus contractus perficiatur; siue dies assignatur ad finiendam obligationem ex parte illius, per quem non steterit, quominus contractus perficiatur; siue dies assignatur ad finiendam obligationem ex parte illius, per quem non steterit, quominus contractus perficiatur.

4. Ex dictis colliges termino designato causa sollicitanda obligationis te non esse liberum ab obligatione ex eo quod alter omiserit sponsalia exequi die designato, quia esto culpabilis fuerit, si tamen paratus sit brevi tempore impleretur, non est censendus culpam grauem commisisse, nec fidem notabiliter violasse, quod necessario requiritur, ut possis sponsalia dissolvere, sicut notauit Coninch. disp. 23. dub. 6. num. 4. & concl. 3. Quocirca ut tunc in hac parte procedere possis Iudicem adire debes, ut ex eius auctoritate causa dissoluedi sponsalia definiatur, neque enim tibi iudicium in propria causa committendum est, ut in prime. huius puncti diximus.

5. Si verò terminus designetur causa finiendæ obligationis is per quem stetit obligationem implere dissolvere sponsalia non potest alio volente; quia æquum non est, ut ex sua iniquitate commodum reportet; ut docuit Sanch. lib. 1. disp. 13. n. 6. Gutier. de matr. cap. 24. n. 10. & alij apud ipsos Quod si culpa vacet in sponsalibus non implendis eo quod ægritudine, vel alia de causa detentus fuerit, etsi alicui videri possit ab obligatione liberari; utpote quæ dici certo annexa est, omnino tenendum est contrarium. Quippe eo in euentu tenetur non in vi sponsalium promissionis, quæ iam cessauit, neque in vi alicuius iniuriæ alteri factæ, cum nulla fuit, sed in vi rei alienæ acceptæ, & retentæ: retinet enim seipsum, qui alteri ad contrahendum matrimonium debuit erat, nec fuit traditus. Neque enim æquum erat alterum iure quæsitio ob suum defectum etiam inculpabilem priuare, sicuti tradit Coninch. disp. 23. dub. 6. n. 46. concl. 4. & colligitur ex Sanch. d. disp. 53. num. 7. & 8. Gutier. cap. 24. num. 10.

6. Paratus autem sponsalia exequi solutus est ab eorum obligatione alio culpabiliter omittente, ut docent omnes Doctores ex expressa decisione. Textus in cap. sicut de sponsalib. Quod verum habet etiam si sponsalia iurata sint, uti erant quæ referuntur in dicto cap. sicut. Quare si uterque culpabilis est, uterque dissoluedi sponsalia potest, ut notauit Basil. Ponce, lib. 12. de sponsalib. cap. 16. num. 4. in fine. Coninch. disp. 23. dub. 6. num. 49. Sanch. disp. 53. num. 6. Gutier. cap. 24. circa finem.

7. Difficultas est, An mora inculpabilis præstet alteri compati sufficientem causam resiliendi? Negant Paludan. in 4. dist. 27. quæst. 1. art. 3. cast. 4. num. 20. Sanch. disputat. 53. num. 7. Gutier. de matr. cap. 24. num. 10. Basil. Ponce lib. 12. cap. 16. in fine num. 4. Mouentur primò ex cap. sicut de sponsa-

lib. vbi Pontifex ad existendum ab obligatione sponsalium sponsum paratum, ponderat, quòd non steterit per ipsum, quominus matrimonium perficeretur, at qui iusto impedimento detentus sponsalia non implet, dici non potest per ipsum stare, argum. regula iuris, 66. in 6. ibi: Cum non fiat per eum ad quem pertinet, quominus conditio impleatur, haberi debet perinde ac si impleta esset, & reg. 41. eodem lib. imputari non debet ei per quem non fiat, si non faciat, quòd per eum fuerat faciendum. Secundo, legitime impedito non currit tempus, ut deciditur cap. quia diuersitatem, de concess. prebend. & leg. 1. §. fin. Cod. de annali except. Authen. nisi tricenarij Cod. de iuris matrem. & ibi Pinel. num. 32.

8. Nihilominus spectato iuris rigore verius credo ex quocunque mora alterius paratum sponsum liberum esse ab sponsalium obligatione, quòd docuit Nauarr. cap. 22. num. 27. in 1. Ægid. de Coninch. disp. 23. dub. 6. num. 47. Paul. Layman. lib. 5. sum. tr. 10. 1. p. e. 2. n. 17. & non leuiter colligitur ex dicto cap. sicut, vbi Pontifex declarat liberum ab obligatione eum per quem non fiat sponsalia perfici, neque meminit, an alia pars culpabilem, vel inculpabilem moram habuerit? Pater lex si conuenit, 14. ff. pro socio, ibi. Nec tenebitur pro socio qui se denunciat, quia conditio quædam, qua societas erit coita ei non præstat, vbi lex solum spectat conditionis defectum, non culpam. Ratio est, quia sponsus præfigentibus terminum sponsalibus, ne diutius à nuptiis ablinearet, ne occasione commodam sibi oblatam contrahendi matrimonij committat, quam timent postea non inuentur, què damnosum est, siue pars culpabiliter, siue inculpabiliter omittat contrahere. Ergo credendum est pro utroque calu terminu appositum esse, & sub ea conditione contractum esse celebratum, ut resiliat licet ei per quem non stetit, quominus sponsalia perficerentur. Præterea si sponsus paratus ab obligatione sponsalium non eximitur, nisi ob moram alterius culpabiliter frustra terminus est appositus causa finiendæ obligationis, liquidem termino appposito causa obligationis sollicitandæ ob moram alterius culpabilem paratus sponsus ab obligatione liberatur.

9. Neque obstant in contrarium adducta. Nam Textus in cap. sicut, potius nostram sententiam probat. Etenim ille ob cuius causam sponsalia non perficiuntur, dicendus est stare per ipsum, tamen in ea causa sit inculpabilis, ut si religiosus fuerit Regula autem illa iuris 66. habet locum in promissione libertatis, legatis, testamentis, & institutionibus, in quibus ius benignè voluntatè concedentis interpretatur, ne velit donato ne priuare eum, sine cuius culpa conditio requisita non ponitur. Hoc autem extendi non debet ad contractus maxime onerosos, uti est contractus sponsaliorum, sicuti notauit Sanch. plures referens lib. 1. disp. 33. n. 21. illa verò reg. 41. imputari non debet, & c. loquitur de contrahenda pœna siue ex consensu, siue à lege: hæc enim non afficit eum per quem culpabiliter stetit facere quod erat faciendum. Et idem est argumentum sumptum ex cap. quia diuersitatem, & leg. 1. Cod. de annali except. & c. Nemini enim legitime impedito currit tempus, ut iure quæsitio priuentur. At in præsentem non priuatur matrimonio, qui sponsalibus adimplendis legitime impeditus est in pœnam alicuius delicti, sed quia in conditione contractus à se constituta defecit, iuxta dict. leg. si conuenit. Mouent tamen optime Præposit. dicto cap. de illis. num. 5. casu, 5. de sponsal. Sanch. disp. 53. n. 9. Gutier. de matr. cap. 24. in fine, quocirca à Iudice designatur terminus matrimonio contrahendo ob periculum fornicationis, vel alia de causa censetur appositum ad finiendam obligationem, ita ut eo tempore elapso, si per quem non stetit, liber existat ab sponsalium obligatione: alias præteriti terminum designari non esset satis consultum.

PUNCTVM XXV.

Qualiter ex causa fornicationis sponsalia dissoluantur?

1. Ob fornicationem sequentem sponsalia dissoluantur.
2. Ex tenditur doctrina ad fornicationem sponsalium.
3. Prædicta dissolutio est in fauorem innocentis.
4. Ob fornicationem violentam aliqui negant, dissolui.
5. Verius est oppositum.
6. Intelligendum est de copula violenta cum sponsa.
7. Oscula, tactus, que impudici præstant innocenti sufficientem causam dissoluedi sponsalia, si fuerint ex parte sponsæ. Secus ex parte sponsi in opinione plurimum.
8. Verius est à quocunque admittantur præstare innocentis sufficientem causam dissoluedi.
9. Vtrogue sponso fornicante communis est sententia solui sponsum resiliat posse.
10. Verius est oppositum.
11. Quæ dicta sunt de fornicatione carnali locum habent in spiritali, scilicet barese.

